

INTRODUCTION TO PROFESSIONAL PEDAGOGY

Usmonov Nabijon Yasharovich

Senior student of Andijan State Pedagogical Institute

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14970050>

ARTICLE INFO

Received: 24th February 2025

Accepted: 27th February 2025

Online: 28th February 2025

KEYWORDS

Education system, e-learning, information flow, distance learning, visual, auditory, cognitive psychology.

ABSTRACT

This article argues that the nature of teachers' professional knowledge is linked to the teaching practices they employ, and that knowledge can be made explicit and visible through the pedagogical reasoning that underlies their decisions, actions and intentions; all of which come to the fore when their pedagogical reasoning is examined. If teaching is to be valued more highly, it is important to explore the nature of teachers' pedagogical reasoning in more depth, as it offers a window into the complex and nuanced knowledge of practice that influences what they do, how they do it and why they do it.

PROFESSIONAL PEDAGOGIKAGA KIRISH

Usmonov Nabijon Yasharovich

Andijon davlat pedagogika instituti katta talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14970050>

ARTICLE INFO

Received: 24th February 2025

Accepted: 27th February 2025

Online: 28th February 2025

KEYWORDS

Ta'lim tizimi, elektron ta'lim, axborot oqimi, masofaviy ta'lim, vizual, auditoriya, kognitiv psixologiya.

ABSTRACT

Ushbu maqolada o'qituvchilarning kasbiy bilimlarining mohiyati ular qo'llaydigan o'qitish tartib-qoidalari bilan bog'liqligi va bilimlar ularning qarorlar qabul qilishlari, harakatlari va niyatlari asosidagi pedagogik mulohazalar orqali ochiq va ko'rsatilishi mumkinligi; bularning barchasi pedagogik mulohazalari tekshirilganda oldinga chiqadi. Agar o'qitish yanada yuqori baholanishi kerak bo'lsa, o'qituvchilarning pedagogik mulohazalari mohiyatini chuqurroq o'rganish muhimdir, chunki u amaliyotga oid murakkab va mukammal bilimlarni ochish oynasini taklif qiladi, bu ular nima qilishlari, qanday va nima uchun qilishlariga ta'sir qiladi.

KIRISH

Pedagogika o'quvchilarga ta'lim berish san'ati va fanini tavsiflaydi. Bu atama yunoncha "paidagogos" so'zidan kelib chiqqan bo'lib, "paidos" (bola) va "agogos" (rahbar) so'zlarining birikmasidan iborat. Miloddan avvalgi 3000-yillarda yozuvning paydo bo'lishi. ko'proq o'z-

o'zini aks ettiruvchi va ko'nikma va bilimlarni shakllantirish bilan bog'liq bo'lgan ta'lim shakliga olib keldi [2]. Maqsadga asoslangan ta'lim aniq ta'lim maqsadlarini belgilashga va ulardan o'quv rejasini rejalashtirish, o'qitishni loyihalash va talabalarni baholashda foydalanishga qaratilgan. Pedagogikaning asosiy maqsadi talabalarning oldingi bilimlariga asoslanish va o'quvchilarning ko'nikma va munosabatlarini rivojlantirish ustida ishlashdir. Pedagogika o'quvchilarga mavzuni to'liq tushunish imkonini beradi va ularni sinfdan tashqari kundalik hayotda qo'llashda yordam beradi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

V.V. Krayevskiy "pedagogik jarayon" va "ta'lim jarayoni" tushunchalarini bir xil deb hisoblaydi. Jarayonni tizim holatlarining o'zgarishi deb hisoblab, u ta'lim jarayoni - bu faoliyat sifatida ta'lim tizimining holatlarining o'zgarishi, degan xulosaga keladi. Demak, "pedagogik jarayon o'z dinamikasidagi, harakatidagi faoliyatdir" (Kraevskii, 2003). Bu yondashuvda asosiy e'tibor pedagogik jarayondagi protsessuallikka, faoliyatga qaratiladi. Muallif bu fikrlarni to'ldirib, jarayon ta'lim, tarbiya va uning barcha tarkibiy elementlari: maqsad, vazifalar va boshqalarning birligidan iborat ekanligini aytadi (Kraevskii, 2003).

Ta'limni tavsiflab, V.I. Andreyevning ta'kidlashicha, u "asosan o'qituvchi va o'quvchi bilan pedagogik o'zaro munosabatlar sharoitida o'quvchining shaxsiyatini rivojlantirish maqsadida mashg'ulotlar, o'yinlar, mehnat va boshqa faoliyat turlari va muloqotlari orqali amalga oshiriladigan inson faoliyatidan biri ..." [1].

Bizning fikrimizcha, bu ta'rifda ta'lim jarayoni bilan atalgan hodisaning yorqin parallelligi mavjud. Keling, buni V.Andreyev boshchiligidagi bir guruh mualliflarning yondashuvi bilan taqqoslaylik. Slastenin pedagogik jarayonga nisbatan evolyutsiya va ta'lim maqsadlarini hal qilishga qaratilgan o'qituvchilar va o'quvchilarning maxsus tashkil etilgan o'zaro ta'siri sifatida belgilanadi (Slastenin va boshqalar, 2002). I.P. Smirnov va E.V. Tkachenko pedagogik ma'noda ta'limni kengroq o'rganadi, ammo u avvalgi fikrga juda o'xshash. Ular ushbu hodisani "o'qituvchilar va o'quvchilar o'rtasidagi ijtimoiy o'zaro ta'sirning maqsadli, maxsus tashkil etilgan jarayoni, ularning ta'lim muassasalarida ijtimoiy makonning butun tizimida rivojlanayotgan munosabatlari" deb hisoblashadi (Smirnov va Tkachenko, 2005). Kontseptsyaning xuddi shunday talqinini V.I. Smirnov, pedagogik jarayonni maxsus tashkil etilgan o'zaro ta'sir (katta va kichik: o'qituvchi va o'quvchining zanjirli o'zaro ta'siri) deb hisoblaydi (Smirnov, 1999). Ushbu o'zaro ta'sirning maqsadi jamiyatda yashash va ishlash uchun zarur bo'lgan ijtimoiy tajribani kattadan kichikga o'tkazish va o'rganishdir [5: 146].

TAHLIL VA NATIJALAR

Shuning uchun biz o'z tadqiqotimizda kasbiy ta'lim tizimining quyidagi bandlarini ajratib ko'rsatdik:

- 1) muayyan faoliyat sohasida ishlash uchun mutaxassislar tayyorlaydigan kasbiy ta'lim muassasalari tarmog'i;
- 2) professional kadrlarni qo'shimcha tayyorlash bo'yicha ta'lim muassasalari tarmog'i;
- 3) kasb-hunar ta'limi muassasalari faoliyatini muvofiqlashtiruvchi boshqaruv hay'atlari;
- 4) kasbiy ta'limning butun tizimining ishlashi uchun tartibga soluvchi va jismoniy o'simliklarning mavjudligi;
- 5) kasbga yo'naltirish amaliyotini va propedevtik ishlarni amalga oshirish;

6) kasbiy ta'limning maqsadlari, vazifalari, mazmuni va usullarini belgilash;

7) kasbiy ta'lim muammolari bo'yicha ilmiy fikrni rivojlantirish.

Bular, bizningcha, kasbiy ta'lim tizimining asosiy elementlari hisoblanadi. Keling, professionalning tanlangan elementlarini birlashtiramiz "tizim" tushunchasini falsafiy tushunish bilan ta'lim, bunda u bir-biri bilan bog'liq bo'lgan va ma'lum bir yaxlitlik, birlikni tashkil etuvchi elementlar majmui sifatida qaraladi. Aytilganlardan kelib chiqib, biz "kasbiy ta'lim tizimi" ta'rifini shakllantirdik. Kasbiy ta'lim tizimi o'zaro bog'liq bo'lgan muassasalar (akademik, ilmiy-tadqiqot muassasalari va ularning boshqaruv kengashlari) majmuini ifodalaydi, ularning faoliyati tartibga soluvchi va jismoniy o'simliklarga asoslanadi va ijtimoiy hayotni ta'minlash faoliyatining barcha sohalari uchun kasbiy kadrlar tayyorlash va ularni keyingi tayyorlashga qaratilgan. "Kasbiy ta'lim" tushunchasi, shuningdek, ijodiy va kasbiy tafakkurni rivojlantirishga yordam beruvchi, kasbiy ta'lim olganlarga o'zini muayyan faoliyat sohasida tashkil etish imkonini beruvchi pedagogik jihatdan moslashtirilgan nazariy va maxsus bilim va ko'nikmalar majmuasini ham o'z ichiga oladi.

Pedagogikada tadqiqot usullari deganda, empirik va nazariy bilimlar va voqelikni o'zgartirish usullari, tartiblari va faoliyatini o'z ichiga olgan aniq faoliyat usullari tushuniladi (Davydov, 1993). Pedagogik tadqiqot usullariga qarashlarning butun tizimini tavsiflamay, tarixiy-pedagogik ishda foydalanish mumkin bo'lgan guruhlariga to'xtalib o'tishimiz mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Umuman olganda, maqolada tarixiy-pedagogik nazariya va amaliyotni bilish va tushunish mumkin bo'lgan toifali o'rganish asoslari, usullari, funktsiyalari, bilimlarni shakllantirish darajalari, materialni tanlash tamoyillari, o'rganilayotgan hodisaning qonuniyatlarini aniqlash va boshqalar kabi muayyan nazariy va uslubiy muammolarni hal qilish uchun alternativa taklif qilindi. Kasbiy ta'limning aniqlangan va asoslantirilgan qonuniyatlariga e'tibor qaratish lozim. Bu natijalar pedagogika va gumanitar fanlar tarixi uchun dolzarbdir, chunki ular tadqiqotning metodologik, nazariy va texnologik asoslarini boyitadi. Aniqlangan muammolar ana shu savollarning bir qismi bo'lib, ularni hal qilish tarixiy-pedagogik tadqiqotlar olib borishda zarur.

References:

1. Andreyev, V.I. (2003). Pedagogika: Uchebnyi kurs dlya tvorcheskogo samorazvitiya. Qozon. 152 b.
2. Balchugov, S.G. & naumov, P.Yu. (2012). Nauchnye traditsii i kompetentnostnyi podxod v obrazovanii: problema sovместimosti, Ta'limda fan an'analari va kompetentsiya yondashuvi: muvofiqlik muammosi. V mire nauchnykh otkrytii. Sibir hayot fanlari va qishloq xo'jaligi jurnali, 267-279 b
3. Jumayeva, M., Quvvatova, G., & Dovurova, G. (2023). Innovative methods and tools in higher education. Science and innovation, 2(B11), 713-720.
4. Jumayeva, M. B. (2022). Oliy ta'limda innovatsion usul va vositalar. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 2 (Special Issue 20), 214-226. doi: 10.24412 (Vol. 226). 2181-1784-2022-20-214.

5. Boguslavskiy, M.V. (2015). Rossiya ta'limini modernizatsiya qilishning tadqiqot strategiyasining uslubiy asoslari. Jurnal ministerstva narodnogo prosveshcheniya, 4 (6): 146-151 b.
6. Jumayeva, M. B. (2021). Interactive Methods Used In.
7. Davydov, V.V. (1993). Rossiya pedagogika ensiklopediyasi. Moskva: Bol'shaya rossiiskaya entsiklopediya. 551 b.
8. Rustamdzhonova, K. F. (2021). Problems of development of professional foreign language oral speech of students of philology. Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry, 12(6).
9. Khosilova, F. R. U., & Kalinina, O. N. Historical Context of Professional Speech Formation in Philology Education.
10. Ядгарова, Г. И., Шакарова, Ф. Д., Калинина, О. Н., & Хосилова, Ф. Р. (2020). Роль речевых ситуаций в обучении иноязычной речи. Молодой ученый, (17), 155-157.
11. Хосилова, Ф. (2024). Axborot-kommunikatsion texnologiyalarini filologlarni tayyorlashda qo'llanilishi. News of the NUUz, 1(1.10. 1), 239-241.
12. Allaberganov, O. R., Rakhimov, B. S., Sobirova, S. K., Rakhimova, F. B., & Saidov, A. B. (2022, November). Problem for medical system with infinite zone potential in the half line. In AIP Conference Proceedings (Vol. 2647, No. 1). AIP Publishing.
13. Rakhimov, B. S., Sobirova, Q. Q., & Rahimova, F. B. (2018). Development of algorithms spectral analysis of medical signals on the polynomial walsh bases. г. г. Уфа, 38-39.
14. Mekhrojovna, D. S., & Tolibjonovna, A. P. (2025). Phraseological Worldview through the Prism of Color Semantics: A Comparative Study of Uzbek and Spanish Languages. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 5(2), 12-14.
15. Халилова, Л. (2022). Язык как форма общения людей. Общество и инновации, 3(4/S), 60-64.
16. Mekhrojovna, D. S. (2021). Semantic structure of proverbs. Academicia: An International Multidisciplinary Research Journal, 11(10), 343-347.